

LES CANYES

—¡Vinga, aném a vore: Voluntaris per a traure la canya!

La invitació es pergué pels racons del maset, mentre algú es feia el «sòca» xarrant amb el del costat, com si no hagués escoltat el que dien.

—Tú, Quiquet, ¿no la volies traure?

—Sí, ¡però tindrè que llevar-me el trage de festa!...

—¿I tú? —preguntà a uno que tenia davant pelant-se una gamba de la taula del capità.

—¡Hòme, si no tinguera convidats! Però tinc la casa plena de forasters i no està bé que m'els deixe a soles...

I hagué un valent que, per a que els demás picaren, soltà:

—Si jo tinguera careta, estava fet...

Ans que poguera dir més s'en alçaren quatre que, tot seguit, li oferiren careta, pantalons vells, polaines i fins un abrigit vell d'un tio que fón municipal.

No pogué retrucar i quan aplegà a casa a sopar, la dona el viu entrar amb un fard de roba lligat en un mocador d'herbes, que pareixia els gitans que van venent per les cases.

—Però, ¿això qué és?

—La careta i roba per a traure la canya.

—¿Túuuu? Però si sents els trons per l'Alt de la Creu i et poses a tremolar... ¡Tornat-en arrere i no faces riure!...

Ferit en lo més fons de l'ànima, s'engallà i plantant-se de puntetes xillà, volguent-se animar ell mateix:

—¡Quan els hòmens donen paraula, la complixen! ¡I res més! Passaré per on passen tots. Total això no és més que portar la canya. Els que deuen tindre pòr son els que córriguen davant de nosaltres pel Ravalet. Ja voràs com els acacém...

Els xiquets assistien muts al diàleg dels pares. El menut preguntà tot sorprés:

—¿Es que vas a peixcar?

—No, fill meu. El pare va a traure esta nit la canya de la filà. El pare és més valent del que es pensa ta mare...

Remugant i fent-li sermóns, la dona començà a vestir-lo. Es ficà dos parells de pantalons, tres jerseis i una sahariana de quan feu el servei militar i estava tan embotit, que no pogué acaxar-se per a nugar-se les botes.

¡Xe, quin compromís! Tes com un titot, li enrollà unes simolses per les cames, que li quedaren més teses que un plantat d'andami. Anava per la cambra a passos curts com aquell «tanque humà» que eixia en les pel·lícules de pòr.

Quan aplegà al maset i li ficaren la careta, demanà un espill. ¡Xe, que sensació s'emportà! Li pareixia ésser un astronaute d'eixos que xafaren la lluna... però lo que seguia donant-li quefer era lo apretat que anava de cos i de cames...

El que acabà de vestir-lo li donà els darrers consells: Ell aniria a l'acabament de la canya per a rebre menys les espurnes. Que anara ull viu per

si algún graciós li s'acostava per a pegar algún tiró al rastre de coets. Que sempre anirien al seu costat, per a defendre'l, algú que portaria un bon gaiato. Que no patira, ni s'assustara, si li feien alguna socarrada, que prompte l'apagarien, però per damunt de tot, que mai soltara la canya: allò era un sagrat. Passara el que passara, ell ferm, sense soltar la fusta...

Tanta advertència el marejà. ¡Ni que anara a la guerra! I entre el colp de conyac abans de fincar-se la careta, la calor i el desfici que li donava el anar tan enforfoguit i el pes d'aquell penjoll de coets, que li digueren n'anaven vuitanta dotzenes, li costava prou respirar...

S'escoltà una carcassa i un crit:

—¡S'han acabat les eixides de la cordà. Ja podeu tirar avall!...

Enfilaren cap al Ravalet. Per davant de la font del casino, uns quans festers torejaven els coets en les mantes sense donar-los molta importància. Pel recó de Càpito es sentia el clàsic «Son de segó»... I feren una escomesa contra la gent que, rient-se i botant, desaparegué pels cantons i per les portes.

La còsa era bonica i divertida, però ara, pel fum dels coets, la respiració era més fadigosa. Al creuar-se amb una altra canya senqué les taponades dels coets sobre les cames i damunt dels braços, però ell apretà la mà més ferma.

El fum augmentava per moments. Ja no sabia per on anava. Seguia al del cap que quasi el portava a rastres, plé d'espercolides. Entre la fumaguera vegué que a u dels companys li s'apegava un coet al pit. Li pegà un grapat tirant-lo a terra i quan creia que havia fet la gran heroicitat al pegar la sarpada al sí d'aquell que anava tan enforfoguit com ell, li pegaren la gran garrotada, partint-li el «canotier» de palla que portava en la careta, que era d'anar a les colmenes, mentre una veu li xillava:

—¡Desvergonyit. Qu'és la meua nóvia!...

¡Senyor, quina acalorada! ¡El que faltava! Sort que no el coneixien en aquella disfressa... Atabollat per la gaiatada, el fum, la suor, la falta de respiració i les empentes dels portadors, que veient els pocs coets que quedaven, xillaven: «¡Cap a la plaça! Hi ha que aplegar en coets encesos dins d'ella!», quasi no s'adonà que havien aplegat a l'Arc. Però l'espectacle el desatabollà.

Mil eixams d'abelles brunzidores eren els coets que revolaven per tot arreu, tropessant i explotant per l'aire, sobre les parets, sobre les portes i finestres, deixant la marca de les ratlles negres. Caien de les canyes mig apagats, per a tornar a remoure en eixida capriciosa, fent mil arcs i arabescs en estel i raig de foc.

De sobte, dos coets començaren a voltar-lo com si fossen dos mosques apegaloses. Uno, deixant-se caure de cap, com els avions, li assenyala una ratlla de foc de dalt avall de l'esquena, però l'altre li s'apegà als plecs de la sahariana, encabotat en conèixer-li les interioritats, i ans de poder-se-lo llevar de damunt... el tró. Un tró rabiós i amarg que li aplegà fins a la carn...

El mateix que quan els peguen una ramada als gossos i van arrastrant el cul per terra, així abaixà pel Carreró, soltant i tirant la canya, tropessant en les simolses de les polaines que, amb les cremades, li s'havien soltat enredrant-se-li entre les cames, mentre una floricol de draps, fum i foc li xorrava per darrere...

Arrimat a les morelles d'una paret escoltà els darrers trons de les canyes, buscant una frescor que no encontrava i més coent que un all... S'encengueren les llums i la gent començà a desfilat cap a casa entre els comentaris del foc, dels coeters, dels bacs i de les cremades, quasi sempre sense importància.

El nostre hòme eixqué esgolant-se per les ombres de les voreres, per a no ésser vist de ningú, però al cantó de la Barrera, un grup de festers, que portaven els bombatxos en més llastrades que una pissarra d'escola, el miraren divertits i al vore la postura de la ma darrere, comentaren:

—Xe, si pareix la figureta dels duros del Rei Amadeo...

Miquel Cantó